

Läpinäkyvä, korruptiovapaa Suomi

#KORRUPTIONTORJUNTAHAASTE 2023 KANSANEDUSTAJAEHDOKKAILLE

Hyvä eduskuntavaaliehdokas,

Huhtikuun eduskuntavaalit osuvat historiallisesti poikkeuksellisen haastavaan aikaan. Euroopassa käytävä sota, maailmanlaajuinen pandemia ja vaikea taloustilanne asettavat kaikki haasteita demokratialle ja oikeusvaltiolle. Reilu, oikeudenmukainen ja avoin yhteiskunta vaatii jatkuvaa suojelua ja vahvistamista.

Yhteiskunnassamme on kuitenkin valuvikoja. Vaikka Suomea usein kutsutaan maailman vähiten korruptoituneeksi valtioksi, meillä on merkittäviä aukkoja esimerkiksi päätöksenteon läpinäkyvytydessä, lobbauksen sääntelyssä, omistuksien avoimuudessa, sidonnaisuuksien tunnistamisessa tai lahjontarikollisuuden torjunnassa. Nämä puutteet heikentävät uskoa suomalaiseen päätöksentekoon ja julkiseen hallintoon, mutta ne avaavat myös väyliä, joita demokratiaa ja oikeusvaltiota vastaan hyökkäävät toimijat Suomessa ja ulkomailla voivat käyttää hyväkseen.

Me [Transparency Internationalin Suomen osastolla](#) pyrimme edistämään avointa, vastuullista ja oikeudenmukaista Suomea. Olemme osa [kansainvälistä Transparency International -järjestöä](#), joka työskentelee edistääkseen korruption torjuntaa, hyvää hallintotapaa ja yhteiskunnallista avoimuutta. Pyrimme edistämään näitä tavoitteita etenkin kehittämällä suomalaista lainsäädäntöä ja parantamalla korruptiotietoisuutta eri organisaatioissa. Toimimme itsenäisesti, ilman ulkoista rahoitusta ja Suomen lakien ja asetusten mukaisesti.

Teiltä, eduskuntavaaliehdokas, me toivomme sitoutumista korruptiovapaan, rehellisen ja vastuullisen Suomen edistämiseen. **Voitte osoittaa tämän sitoutumisen kahdella tapaa:**

- Allekirjoittamalla Transparency Internationalin Suomen suosituksen lainsäädännön ja julkishallinnon kehittämiskohteista, jotka olemme listanneet alle.** Voitte allekirjoittaa kaikki tai osan toimenpidesuosituksista, jotka olemme koonneet aiemman edunvalvontatyömme perusteella. Tulemme listaamaan sivuillemme näihin toimenpiteisiin sitoutuneet ehdokkaat.
- Toivomme myös, että otatte askelia avoimuuden takaamiseksi jo vaalien aikana.** Tätä varten pyydämme teitä julkaisemaan esimerkiksi nettisivuillanne seuraavat tiedot jo ennen eduskuntavaaleja:
 - Vaalirahoituksen ennakoilmoittaminen mahdollisimman yksityiskohtaisesti, tarvittaessa tarkemmin kuin nykyisessä vaalirahoituslaissa vaadittujen ilmoitusmäärien osalta.
 - Yksityiskohtainen lista sidonnaisuuksista, joka on vähintään yhtä yksityiskohtainen kuin [kansanedustajilta vaaditaan](#).

- Avoin lista vaalityöstä. Tämä pitää sisällään julkiset esiintymiset, kokoukset, missä yhteydessä ne tehtiin ja kenen kutsumana.

Näiden tietojen ilmoittaminen vähintään viikkoa ennen vaaleja antaa äänestäjille paremman ymmärryksen siitä, ketä he äänestävät, ja lisää vaalien uskottavuutta. Nämä vapaaehtoiset toimet osoittavat myös sen, että otatte avoimuuden ja rehellisyyden vaatimukset vakavasti jo ennen vaaleja.

VOIT ALLEKIRJOITTA SITOUMUKSEN TÄYTTÄMÄLLÄ TÄMÄN LOMAKKEEN

Voitte ilmoittaa osallistumisesta korruptiontorjuntahaasteeseen käyttämällä aihetunnistetta #korruptiontorjuntahaaste, tai käyttämällä seuraavia kuvamateriaaleja osoittamaan sitoutumisenne:

[\[Yksityiskohtainen pitkä grafiikka\]](#)

[\[Grafiikka Twitter - vaaka\]](#)

[\[Grafiikka Instagram - neliö\]](#)

Korruptiontorjuntahaasteen yksityiskohtaiset sitoumukset löydät seuraavalta sivulta.

Ystävällisin terveisin,
Transparency International Suomi
info@transparency.fi

Olen mukana 2023 eduskuntavaalien
#KORRUPTIONTORJUNTAHAASTEessa
Läpinäkyvän, korruptiovapaan Suomen puolesta
edistämässä seuraavia tavoitteita:

1. POLIITTISEN JÄRJESTELMÄN VASTUULLISUUS

2. TIEDONSAANNIN JA PÄÄTÖKSENTEON LÄPINÄKYVYYS

3. YLEINEN KORRUPTIONTORJUNTA

Transparency International Suomi esittää puolueille sekä kansanedustajaehdokkaille seuraavat avoimuutta, luotettavuutta ja vastuullisuutta parantavat toimenpiteet seuraavan eduskunnan käsiteltäväksi.

Poliittisen järjestelmän vastuullisuus

- **Vaikutusvallan kauppaaminen on kriminalisoitava.** Vaikutusvallan kauppaamista ei ole estetty Suomessa, vaikka olemme sitoutuneet sen kriminalisointiin jo vuonna 2002.
- **Pyörö-ovi -ilmiö tarvitsee sitovaa lainsäädäntöä.** Suomen johtavien virkamiesten ja päättäjien siirtyminen yksityisen sektorin tehtäviin tai päinvastoin on tavanomainen ilmiö. Pelkkien periaatepäätösten sijaan ilmiön suitsemiseksi vaaditaan sitova lainsäädäntö, joka on uskottava ja kattaa olennaiset päättäjät.
- **Avoimuusrekisterin tehokas toimeenpano ja kehittäminen.** Kuluneella hallituskaudella valmisteltu avoimuusrekisteri vaatii asianmukaisen toimeenpanemisen ja teknisen toteutuksen, jonka lisäksi tulevan eduskunnan tulee paikata esitykseen jääneitä aukkoja, jotta lobbaus saadaan julkiseksi.
- **Sidonnaisuuksien parempi valvonta ja läpinäkyvyys.** Nykyisten sidonnaisuusilmoitusten valvontaa, tarkkuutta ja kattavuutta on kehitettävä, jotta ne estävät päättäjien intressiristiiitoja.

Tiedonsaannin ja päätöksenteon läpinäkyvyys

- **Julkisuuslakia tulee kehittää** kahdella alueella.
 - **Tietopyyntöihin** on vastattava ajantasaisesti ja vastaamiskäytäntöjä on kehitettävä perusteettomien kieltäytymisten välttämiseksi.
 - **Julkisuuslain kattavuutta tulee laajentaa** etteivät mm. julkisomisteiset yhtiöt jäävät sen ulkopuolelle niiden merkittävyydestä huolimatta.
- **Eri rekistereiden avoimuuden kehittäminen ja tiedonsaannin parantaminen.** Turvallisuuskäytännön salliessa esimerkiksi omistajuustietojen tulee olla mahdollisimman helposti saatavilla mm. sidonnaisuuksien valvomiseksi.
- **Vaalirahoituslain aukkojen paikkaaminen.** Vaalirahoituslaki jättää ehdokkaiden rahoituksesta suuren osan läpinäkymättömäksi. Kotimaisten sidonnaisuuksien lisäksi nämä aukot mahdollistavat myös ulkomailta tulevan vaikuttamisen.
- **Finanssiavoimuuden kehittäminen** esimerkiksi
 - Turvaamalla **verotietojen julkisuus** poikkeuksetta korkeimman hallinto-oikeuden linjauksen mukaan ja avaamalla myös verovapaat tulot sekä jälkiveropäätökset;
 - Avaamalla **hallintarekistereiden** omistajuudet;
 - Takaamalla **tosiasiallisten edunsaajien rekisterin** avointa pääsyä Viron mallin mukaan, jossa rekisterin tiedot ovat avoimesti saatavana.
- **Riippumattoman median ja kansalaisyhteiskunnan tukeminen** takaamalla niiden korruptiontorjunnan osaaminen, itsenäisyys ja riippumattomuus. Tämä vaatii tukea sekä koulutuksen että rahoituksen osalta. Myös median ja kansalaisyhteiskunnan toimijoiden rahoituksen lähteiden avoimuudesta tulee säätää lainsäädännössä.

Yleinen korruptiontorjunta

- **Lahjontarikollisuuteen puuttumisen tehostaminen.** Suomi on saanut OECD:ltä moitteita ulkomailta tapahtuvan lahjonnan heikon torjunnan vuoksi.
- **Korruptiorikosten tutkinnan, selvittämisen ja käsittelyn kehittäminen.** Lainvalvonta- ja muiden viranomaisten ja oikeuslaitosten kykyä tutkia korruptiorikoksia ja viedä niitä eteenpäin oikeusjärjestelmässä tulee selvittää ja puutteet paikata
- **Korruptionvastaisen strategian arviointi ja kehittäminen.** Tuoreen korruptionvastaisen strategian vaikutukset, tehokkuus ja resurssien tarve on selvitettävä jatkotoimenpiteiden kehittämiseksi.
- **Yritysvastuun ja due diligencen kehittäminen.** EU:n tasolla valmistettava suuryritysten due diligence -velvoite on tulossa direktiivimuotoiseksi, jolloin Suomi voi vaatia suuryrityksiltä direktiiviehdotusta kunnianhimoisempaa Norjan due diligence-mallia.